SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 17. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 26, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 26-го СІЧНЯ 1991 Ч. 17. РІК XCVIII.

В СССР ВІДБИРАЮТЬ ГРОШІ

Москва. — Згідно з повідомленням ТАСС Президент СССР Міхаіл Горбачов 22-го січня видав указ, що зобов'язує вилучити з обігу 50-ти і 100-рублеві купюри від півночі 23-го січня до 26-го січня. Указ також обмежує видачу банкам грошей громадянам.

Як і всі совєтські закони, цей указ починається словами, які засвідчують, що виданий він „в інтересах населення" та з метою „посилення боротьби зі спекуляцією, корупцією, контрабандою, виготовленням фальшивих грошей, нетрудовими доходами і з метою нормалізації грошового обігу".

Указ оголосили по радіо й телевізії увечорі 22-го січня, отже у громадян залишався тільки один день 23-го січня, щоб розміняти купюри в банках. Біля ощадних банків СССР 23-го січня від 5-ої год. ранку вишикувалися величезні черги. Місцями пристрасті вгамовувала міліція.

Народний депутат України Сергій Головатий заявив, що президентський указ є черговою ланкою серії заходів, до яких вдається Кремль з метою відновити контролю над ситуацією в країні.

З особистих вкладів громадян банки мають право видавати господарям вкладів лише 500 рублів на місяць.

У другому параграфі указу сказано: „Для забезпечення суворого виконання заходів для обміну і вилучення з ужитку згаданих грошових одиниць — Державному банку СССР, міністерству фінансів та КҐБ СССР організувати спеціяльні групи працівників і скерувати їх у центральні (національні) банки республік, республіканські банки Держбанку СССР. Надати цим групам надзвичайні повноваження для контролі за виконанням цього указу аж до прийняття на себе у випадку необхідности безпосереднього управління банковими установами. МВС СССР і КҐБ СССР забезпечити посилену охорону цінностей у банках і під час їх передачі".

Всі організації та установи повинні були протягом 3-ох годин 23-го січня здати наявні в їх касах гроші. Громадянам, які працюють, дозволили розміняти наявні в них купюри в межах їхнього середньомісячного заробітку протягом останнього року. При цьому розмір обміну не може перевищувати 1,000 рублів на одного працюючого. Пенсіонери можуть розміняти не більше 200 рублів, або в розмірі місячної пенсії.

Якщо хтось має більше грошей, то зможе розміняти їх у триденному терміні, але тільки після розгляду спеціяльною комісією, яка має встановити чи зароблені ці гроші законно.

Указ також зобов'язує митників старанно перевіряти й не допускати ввезення в СССР совєтських грошей у 50 та 100-рублевих купюрах. Іноземні громадяни можуть розміняти гроші в Зовнішньоекономічному банку СССР, але сума розміну не повинна перевищувати отриману при обміні валюти.

Закордонні кореспонденти в Москві повідомляють, що на думку більшости совєтських людей, указ ударить не так по тіньовій економіці, як по чесних людях, які втратять свої останні ощадності. 62-річна прибиральниця Короткова зі сльозами розповіла, що зібрала 3,000 рублів, які тримала на „чорний день" вдома, бо совєтським ощадним касам не довіряла. Тепер вона їх втратила. Ще одна літня громадянка розповіла, що заощадила 2,000 рублів для того, щоб було за що її поховати. Тепер вона лише плаче, бо іншої розради немає. Дуже постраждали і ті, хто щойно продав автомобіль, відеоапаратуру чи ще якусь коштовну річ.

Голова Ради Міністрів РСФСР Іван Сілаєв заявив, що парламент республіки має намір негайно обговорити президентський указ, котрий надав право спеціяльним комісіям прибрати до своїх рук республіканські банки.

ЕКЗЕКУТИВА УНСОЮЗУ ВІДБУЛА ЗВИЧАЙНІ НАРАДИ

Джерзі Сіті, Н.Дж. — У суботу, 19-го січня, Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу відбув свої звичайні наради, на яких обговорено ряд біжучих справ, апробовано нові інвестиції, прийнято організаційний плян на 1991 рік та встановлено виплату дивіденди членам на загальну суму 1,2 міл. дол.

Нарадами, які відбулися тут в Головній Канцелярії УНС, проводила головний предсідник Уляна Дячук і в них, крім неї, взяли участь: заступник головного предсідника д-р Нестор Олесницький, головний директор для Канади мгр Іван Геврик, заступниця головного предсідника Гльорія Пашен, головний секретар Володимир Сохан і головний касир Олександер Благітка, а від Головної Контрольної Комісії Степан Гавриш. Після прийняття порядку нарад, запропонованого У. Дячук, приступлено до звітування, що його започаткував головний касир О. Благітка.

Звіт О. Благітки

За 11 місяців 1990 року майно УНСоюзу зменшилося на суму 338,000 дол. Загальна сума майна на кінець листопада цього року виносила 63,980,468 дол.

Основною причиною зменшення майна УНСоюзу було покриття конвенційних видатків в сумі понад 408,000 дол. Також зросла виплата дозрілих вивінувальних грамот на суму 140,000 дол.

За 11 місяців отримано відсотки від позички на будівлю УНСоюзу у висоті 175,000 дол., на суму 300,000 дол. менше, як рік раніше. Решту належних відсотків отримав УНСоюз в грудні м.р.

Прибутки Союзівки зменшилися на 112,000 дол., але видатки також зменшилися на 32,000 дол.

Виплати видавництва осягнули суму 1,351,252 дол. за 11 місяців. Вони зросли на 133,000 дол.

Прибутки видавництва принесли 1,331,773 дол., на суму 88,000 дол. більше, як рік раніше.

Корпорація Дому УНСоюзу мала всіх прибутків на загальну суму 2,253,928 дол. Ці прибутки були менші на 573,000 дол., як у 1989 році, з огляду на те, що приблизно одна третя будинку є порожня.

Сума всіх видатків виносила 2,559,000 дол.; у порівнянні з 1989 роком видатків було менше на суму 373,000 дол.

Відтак слідував звіт головного секретаря В. Сохана.

Звіт В. Сохана

Впродовж 12 місяців звітового 1990 роу приєднали секретарі відділів та організатори 1,601 нового члена, в тому 613 членів департаменту молоді, 776 членів департаменту дорослих та 212 членів з акцидентовим забезпеченням. Загальна сума всіх цих нових грамот, виданих у 1990 році, виносить 9,430,000 дол., а пересічна сума цих грамот виносить 5,890 дол. Впродовж листопада і грудня 1990 року дев'ять членів набули грамоти пенсійного забезпечення, початкові вплати за які виносили 57,100 дол.

Число нових членів у 1990 році значно вище, як числа нових членів трьох попередніх років, але у конвенційному 1986 році УНСоюз здобув 1,783 нові члени із загальною сумою 7,324,000 дол. забезпечення.

Найбільше популярними в департаменті молоді були у звітовому 1990 році грамоти кляси Р-20, яких видано 178, та грамоти кляси Е-20, яких видано 122. В департаменті дорослих найбільше популярними серед нових членів були грамоти кляси „дабл ю" (240 грамот у 1990 році), та грамоти кляси Р-20 (177 грамот). Популярність грамот із одноразовими вкладками не зменшилася; їх найбільше набувають дідусі та бабуні для своїх внуків.

Підсумки втрат в числі членів, зроблені покищо за 11 місяців 1990 року, виказують, що 768 членів вибрали передчасно грошові звороти, 979 членів вибрали повні суми вивінування за свої дозрілі до виплати грамоти, 1,178 членів закінчили платити вкладки повністю за свої грамоти кляс Р-20 та Р-65, а 814 членів померло.

Стан активного членства, тобто членів, які платять вкладки забезпечення, виносив з кінцем листопада 1990 року 41,392, а стан усього членства, включно із членами з повністю заплаченими вкладками та грамотами на безплатному продовженні забезпечення, виносив 68,675. Втрата на чисто у числі всього членства за 11 місяців досягла числа 1,388 членів, тоді коли в минулому 1989 році втратив УНСоюз на чисто 1,914 членів.

У звітовому часі присвятив головний секретар два повні дні для запізнання із забезпеченевим діловодством УНСоюзу фахового дорадника забезпечення Роберта Кука, який мав опрацювати плян для відділу продажу забезпечення УНСоюзу. Головний секретар заявив готовість дальше співпрацювати із Р. Куком, праця якого над відділом продажу забезпечення підлягатиме головному предсідникові.

В кінці Володимир Сохан поінформував членів Головного Екзекутивного Комітету про свою працю у Підготовчій комісії та Номінаційній комісії Установчих зборів Координаційного Комітету Допомоги Україні, які мають відбутися вже 26-го та 27-го січня.

Заступниця головного предсідника Г. Пашен в часі поміж нарадами Екзекутиви не мала особливих завдань, тим більше, що це був святочний час. На прохання В. Сохана заступала його на нарадах Підготовчої комісії для створення Координаційного Комітету Допомоги Україні, які відбулися в Чікаґо. Вона постійно розглядається, як і інші члени Головного Уряду УНСоюзу, за молодшими людьми для активізації в Союзі.

Головний директор для Канади мгр І. Геврик повідомив, що він до кінця року зорганізував 16 нових членів, звітував про наради Канадського Представника 8-го грудня, в яких крім нього взяли участь головний радний Василь Дідюк і головна радна Текля Мороз, згадав про свою активність в інших організаціях в Канаді, зокрема в Шевченківській Фундації, яка минулого року виплатила 166,000 дол. на громадські цілі.

Заступник головного предсідника д-р Н. Олесницький звітував про свою працю над новим статутом УНСоюзу, про популяризацію цього нового статуту, про популяризацію вивінувальних грамот, як

(Закінчення на стор. 4)

С. ГУССЕЙН ВСЕ ЦЕ ПОГРОЖУЄ „АМЕРИКАНСЬКИМ ІНТЕРВЕНТАМ"

Даґран, Савдійська Арабія. — Не зважаючи на інтенсивне бомбардування території Іраку ґ Кувайту летунськими з'єднаннями коаліції, іракський диктатор Саддам Гуссейн все ще вірить в перемогу своєї армії над „армією диявола". Якщо вірити іракським інформаціям, поширюваним тамошніми газетами і радіо, С. Гуссейн мав нібито відвідати вояків у передовій лінії фронту на півдні. Командири розміщених там військових частин жалились йому на армію коаліції, яка не хоче вступати з ними у наземні бої і волює воювати з Іраком з повітря. Командири ображали вояків американських збройних сил і коаліції. Іракське пресове агентство ІРНА назвало цю війну „матір'ю воєн". Гуссейн нібито мав потішати командирів і вояків, що вже не багато залишилося часу для остаточної переможної розправи іракської армії над армією інтервентів, які кінець-кінців зрозуміють, що вони війни з Іраком не виграють і заберуть з Близького Сходу. „Іракські керівники і весь народ переконані в остаточному тріюмфі, а наші дотеперішні жертви будуть винагороджені перемогою і великими жертвами ворога", — заявив Гуссейн.

Британські джерела повідомили натомість, що зараз після першого бомбардування Баґдаду і військових об'єктів в Ірку і Кувайті, С. Гуссейн наказав розстріляти маршала летунства і що в таборі генералітету іракської армії панує поділ думок щодо стратеґії С. Гуссейна і його найближчих співробітників. ІРНА, цитуючи слова іракського міністра інформації і культури повідомляє, що „війну виграють тепер не компютери, а люди". Практика однак показала, що і від технолоґії та комп'ютерів багато залежить висліди боїв, зокрема знищення ворожих інсталяцій.

На протязі першого тижня війни летунські з'єднання коаліції виконали 15,000 полетів над територією Іраку і Кувайту. Під час тих летів альянти згубили 15 своїх джетових літаків. Покищо немає точних даних про втрати противника, але у Пентагоні переконані, що Ірак досі втратив 25 відсотків свого воєнного летунства. В четвер, 24-го січня один савдо-арабський джетовий літак Ф—15 зістрілив два іракські джети, а третій зумів втекти. Виглядає, кажуть військові спеціялісти, що західня технологія, включно з джетовими літаками є далеко кращою від совєтської, якою в більшості користуються іракці.

Адміністрація президента Джорджа Буша продовжує переконувати американське громадянство про скоре закінчення війни, або евентуальну капітуляцію Іраку. Марлин Фицвотер, пресовий секретар Білого Дому, правдоподібно на пораду Пентагону і головного командування армії в Савдійській Арабії, не вживає вже більше слів „тижні", „місяці", бо на думку тих, які відповідають за воєнні операції такі терміни тільки підривають довіря' мас до власного уряду.

В четвер, 24-го січня французькі воєнні джети і бомбовики перший раз бомбили військові об'єкти на території Іраку і нанесли чималої шкод так званій Республіканській Ґвардії, яка є своєрідну військовою елітою С. Гуссейна.

Також духовний лідер Ірану аятолла Алі Хомені назвав президента ЗСА Дж. Буша „вбивцею і злочинцем", обвинувачуючи його в „масових вбивствах невинних людей". Очевидно, він критикував також іракського диктатора С. Гуссейна. „Що можна сказати про людину, яка кинула іракський народ на поталу шакалам". Потім він запитався С. Гуссейна: „що ти скажеш іракському народові на своє виправдання?"

Вміжчасі піхотинці морської фльоти й інші з'єднання сухопутньої армії, продовжують підготову до масового наступу, очевидно при допомозі летунства, ракетних частин і артилерії.

Вийшла книжка мандрівних нарисів Г. Черінь

Порт Шарлотт, Фла. — Тут недавно появилася збірка мандрівних розповідей Ганни Черінь п. з. „Ідьмо зі мною знов".

У книжці зібрані кращі з мандрівних нарисів письменниці: представлені Ґаваї чотири европейські столиці, Ріо-де-Жанейро, Перу, Китай, Японія, Австралія, Скандинавія та інші країни світу. Автор схопила найцікавіші для кожної країни риси, національно особливості, місцевий кольорит та коротко подала історію даного народу. Скрізь, де можливо, вона шукала українських поселенців і осередки і радіо, що навіть у далеких кутках земної кулі пульсує українське серце.

Книжку можна замовити (20 долярів, 353 сторінки, з 50 фотографіями, тверда обкладинка роботи д-р Ярослави Грабович), пишучи на таку адресу: Halyna Pankiw, 652 Norwood St., Port Charlotte, Fl. 33952.

Конґрес осуджує Москву

Вашінґтон. — Палата Репрезентантів ЗСА одностайно прийняла резолюцію, яка осуджує совєтські репресії у Прибалтиці і вимагає, щоб Міхаіл Горбачов негайно відмовився від застосування сили проти прихильників незалежности. За резолюцію було подано 417 голосів, проти — ні одного. У п'ятницю таку ж резолюцію одноголосно прийняв Сенат.

У резолюції, яка не має обов'язкової сили, також міститься заклик до президента Джорджа Буша розробити „скоординований підхід до економічних санкцій" проти Москви разом з американськими союзниками в Европі, якщо Кремль буде продовжувати військові дії проти законних урядів Латвії, Литви і Естонії.

Однак спікер Палати Репрезентантів демократ Томас Фолі заявив, що відмовляти Совєтському Союзові у кредитах покищо передчасно. „Не думаю, що в даний момент треба вживати якісь рішучі заходи", — сказав Фолі, але додав, що Конґрес повинен заявити, що „якщо становище не поліпшиться", то кредити будуть під загрозою.

Газета „Вашінґтон Пост" зауважує, що одностайність конґресменів пояснюється тим, що вони вважають репресії у Прибалтиці не як ізольовані інциденти, а як докорінну зміну совєтського внутрішньополітичного курсу і взагалі політики Горбачова.

Під час обговорення резолюції голова Комісії міжнародних справ демократ Данте Фаселл заявив: „Чи то під тиском, чи по своїй волі, але Горбачов явно намагається силою змусити народи і уряди трьох прибалтійських республік відмовитися від боротьби за самовизначення і незалежність".

Член Комісії республіканець Вілліям Брумфілд зауважив під час дискусії: „Я хотів би думати, що події останніх тижнів були справою рук кількох полковників і генералів, що зірвалися з ланцюга. Однак з кожним днем стає все очевидніше, що джерело кровопролиття знаходиться у Кремлі".

С. Шаталін послав відкритого листа М. Ґорбачову

Москва. — Згідно з повідомленнями ТАСС та АП, 22-го січня академік Станіслав Шаталін, колишній економічний радник президента СССР Міхаіла Горбачова, опублікував в газеті „Комсомольская Правда" відкритий лист, у якому закликає совєтського лідера залишити пост генерального секретаря КПСС, відійти від консерватистів й негайно розпочати економічні реформи.

Академік Шаталін є автором економічної програми „500 днів" і вважає, що СССР перебуває у стані глибокої кризи, занепаду й паніки. Економічна катастрофа насувається неухильно, а досі ще не зроблено нічого для уникнення її. Академік звинувачує совєтського президента у пристосуванстві до консерватистів, котрі не бажають ніяких змін. На думку Шаталіна, Горбачов відійшов від запропонованої ним самим реформаторської політики через те, що боїться втратити владу. Тому він президентові радить позбутися посади генерального секретаря ЦК КПСС...

Тому він президентові радить позбутися поста генерального секретаря КПСС, відмовитись від керівного посту в КПСС, порвати з „чорними полковниками" та негайно укріпити „лівоцентристський бльок" політичних сил. Він також радить президентові відмовитися від спокусливого підписання союзного договору і повернутися до програми „500 днів".

Свій лист Шаталін підписав: „Колишній член колишньої Президентської Ради". Президент СССР розпустив Президентську Раду з 16-ох осіб минулого року і таким чином непомітно усунув із керівництва Александра Яковлєва, який підтримував перебудову. У зв'язку з переходом Горбачова на бік консерватистів, зрезиґнував також активний прихильник перебудови, міністер закордонних справ Едуард Шеварнадзе.

Відкритий лист Шаталіна віддзеркалює все більш неґативне ставлення до Горбачова з боку інтелігенції.

В АМЕРИЦІ

КРАЙОВЕ БЮРО ПЕРЕПИСУ населення подало до відома, що за останніх 10 років населення Чікаґо зменшилося на 220,000 осіб, або сім відсотків до 2.8 міл. мешканців. Таке саме драстичне зменшення міського населення можна також зауважити в Ню Орлінс, де упадок є на 12 відсотків до 497,000 осіб і в Атланті з втратою 7 відсотків до 394,000 осіб. Одначе провідники цих міст відразу виступили зі запереченнями тих показників, котрі на їх думку зображують ці міста, як такі, що занепадають, а в дійсності вони твердять, що це тільки помилки бюра перепису населення, що не зуміло в останньому переписі зареєструвати всіх мешканців країни.

ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, що американські летунські лінії тратять більйони долярів, Уряд президента Джорджа Буша вирішив дозволити на закордонні вклади, щоби в цей спосіб допомогти цій занепадаючій індустрії. Це нове схвалення на пресовій конференції подав до відома секретар Департаменту транспортації Самуел Скіннер, підкреслюючи важливість рішення в тому, що закордонні летунські лінії зможуть вкладати куди більше гроша в американські домашні летунські лінії. Негайним прикладом цього рішення є те, що голляндська летунська лінія КЛМ зможе затримати своїх 49 відсотків власности в американській летунській лінії Нортвест ейрлайнс. Рішення прийшло тиждень після того, як індустрія домашніх американських полетів потерпіла ще один удар із ліквідуванням американської лінії Істерн ейрлайнс, котра вже й так деякий час функціонувала під покришкою судового банкрутства. Так само летунські лінії Пен Ем і Континентал функціонують під охороною судового акту банкрутства, як охорони від своїх кредиторів.

СКЛАДНИЙ ЗАГОСТРЕНИЙ стан у прибалтійських республіках поставив Уряд президента Джорджа Буша в дуже складне становище, бо Білий Дім намагається знайти якусь формулу для втримання рівноваги у відношенні до Міхаіла Горбачова і до демократичного руху в СССР. Ця трудна ситуація стала ще більш скомплікованою коли минулого вівтірка президент Дж. Буш несподівано увійшов до бюра свого дорадника крайової безпеки Брента Сковкрофта, який в той час мав зустріч із чотирма американсько-балтійськими провідниками. Ця несподівана зустріч і розмови були та мабуть залишаться довірочними. Одначе ще більшим збентеженням для Білого Дому було те, що вийшовши із зустрічі американсько-балтійські провідники закинули президентові ЗСА Дж. Бушеві „потурання", тому що він дальше готується до [illegible] зустрічі з [illegible] криваві вчинки совєтського війська та поліційних [illegible] Литві і Латвії.

Українці реаґують на події в СССР в американській пресі

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Останні події в СССР і зміна політики Міхаіла Горбачова викликують ряд статтей в американській пресі, які аналізують ці події та вказують на поважну загрозу, що збирається в країнах під совєтською окупацією. Цікавим явищем є те, що вкінці поважна американська преса містить статті українських професійних у політиці чи історії авторів.

І так в щоденнику „Волл Стріт Джорнал" з 15-го січня появилася обширна стаття пера Адріяна Каратницького, що є директором дослідів в Американській федерації праці — Конґресі індустріяльних організацій. Стаття під назвою „Оцінювання Горбачова на підставі його слів" вказує з чисельних цитат, що говорив раніше М. Горбачов, а що на ділі відбувається тепер під його проводом і апробатою. В заключенні А. Каратницький стверджує, що останні тижні показали найочну зміну у Ґорбачова і відхід його від реформ та політичної свободи.

В щоденнику „Ню Йорк Таймс" з 15-го січня є стаття пера Олександра Мотиля, асоцієйт-професора політичних наук в Колюмбійському університеті п.н. „Едуард в пустині", в якій автор оцінює несподіваний відхід від всіх близького співробітника М. Горбачова, як закінчення періоду реформ в СССР. На думку О. Мотиля відхід Е. Шеварнадзе з політичної арени треба пояснити тим, що він розчарувався в щирості намірів свого політичного зверхника, щодо перемін і лібералізації в СССР.

Европейське видання „Волл Стріт Джорнал" з 18-19-го січня помістило статтю д-ра Романа Сольчаника, члена Інституту дослідів „Радіо Свобода" у Мюнхені, п. з. „Україна каже Москві: не грозіть мені!" Стаття є реакцією на криваву розправу у Вільнюсі і ствердує, що ця подія вплинула на загальну настанову в Україні, що загострила стремління до самостійности. Автор інформує, про настрої в Україні, протитовські демонстрації та про факт, що навіть прорежимний президент УССР Леонід Кравчук ствердив нелеґальність нападу совєтських військових частин у Вільнюсі. Це викликало заяву Президії Верховної Ради УССР в цьому самому напрямі. Р. Сольчаник підкреслює також, що події в Литві причинилися до солідарності російських сепаратистичних кіл під проводом Бориса Єльцина з українцями та іншими народами, що борються за свою суверенність.

„Ню Йорк Таймс" з 23-го січня вмістив статтю проф. Романа Шпорлюка, що викладає історію в Мишигенському університеті п.з. „СССР перестав існувати", яку

(Закінчення на стор. 4)

У СВІТІ

КОРЕСПОНДЕНТ ГАЗЕТИ „Ню Йорк Таймс" Джан Кифнер повідомляє, що в Тель-Авіві панує ситуація загальної депресії з зв'язку з обстрілюванням цього міста іракськими ракетами. Ракета „Скад", яка впала у вівторок, 22-го січня, у густо заселену частину Тель-Авіву, наробила великої шкоди. Два мешканеві будинки цілковито завалились, декілька в найближчому окруженні були пошкоджені. Шкло лежало на вулиці в промірі майже цілого кварталу. Три особи померли від розриву серця, а понад 100 осіб були поранені. Ізраїльці знають, що вони повинні себе обороняти, але „наша відповідь буде йти не від серця, а від розуму", — заявив заступник міністра закордонних справ Ізраїля Беньямін Натаніягу.

ТЕРОРИСТИ НА БЛИЗЬКОМУ Сході, правдоподібно за намовою іракського диктатора Саддама Гуссейна, розпочали активізуватись. В Лівані в місцевості Бальбікі вони підклали бомбу у приміщенні французького банку. У висліді зриву бомби загинув охоронник будинку, а саме приміщення було поважно пошкоджене. Бомба зірвалась також біля приміщення французької амбасади в Бейруті. Обидва терористичні акти явно звернені проти країн учасниць антиіракського альянсу. Бальбік вважається остоєю мусульманської партії Гезболла, яка правдоподібно виконала згаданий атентат на французькі установи, може навіть тому, що Франція викинула зі своєї країни 12 іракських „дипломатів". В середу, 23-го січня, бомба зірвалась також в американській допомоговій місії в Стамбулі, Туреччина. Потелефонувавши до місцевої турецької газети, невідомий терорист заявив, що атентати будуть продовжуватись поки американці не заберуться геть із Близького Сходу.

КВИТКИ НА КОНЦЕРТ О. КРИСИ В „СУРМІ"

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Квитки на концерт віртуоза-скрипаля Олега Криси, що відбудеться в суботу, 2-го лютого, о год. 8-ій вечора в Елліс Таллі Голл, Лінкольн Центр, можна купити не лише в касі театру, але також в крамниці „Сурма", 11 схід 7-ма вул. в Ню Йорку.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Цензура преси в СССР

„Що сталося з нашою ґласністю?" — закликала, очевидячи розжалена, Алла Ярошинська, українська журналістка, член Верховного Совєта..." — цитуємо за „Н.Й. Таймсом" з 17-го січня 1991 року, з довгого звідомлення з Москви п.з „Ґорбачов жадає обмежити свободу преси". Первісний внесок Ґорбачова скасувати конституційну свободу преси перепав, що є рідким випадком у совєтській державній системі, в якій спрепарований Ґорбачовим „парлямент" і його верхівка Верховний Совєт з-правила схвалюють все, чого запрагне Ґорбачов. І, як звичайно, у другому голосуванні, 275 голосами при 32-ох „проти" і при 30-ох, що „стримались", прийнято постанову, яка дозволяє органам влади подбати, щоб преса була „об'єктивна" і подавала „правду". У практиці це означає, що буде введена пресова цензура, яка вирішуватиме, що таке підсовєтська „правда" і що таке „об'єктивізм". Документальний приклад того большевицького критерія подає „Большая Советская Енциклопедія" і „Українська Радянська Енциклопедія", — разом десятки томів такої накопиченої брехні, що в часі, після проголошення Ґорбачовим гасла „ґласность", рішено виправити помилки у цих енциклопедіях. Чи воно так сталося і як саме, — нам невідомо, але тепер все одно такий плян виправлення неактуальний, бо заповіджено примусити друкувати тільки те, що пропустить цензура.

Ґорбачов розсердився був на пресу, що вона подавала дійсну правду про масакру, яку у Вільнюсі перевели совєтські танки і з'єднання парашутистів. Як інформує „Ню Йорк Таймс", — особливий гнів викликала світлина у сяк-так ліберальних „Московских Новостях", як то хлопчина біжить вулицею Вільнюса з литовським національним прапором у руці. Нам, громадянам Америки, просто трудно повірити, що щось таке може діятися у 1991 році з наказу Кремля. Адже ми тут звикли, що відбуваються раз-у-раз вуличні демонстрації проти якихось постанов стейтових чи федеральних властей, преса докладно інформує про це разом із світлинами, і державний апарат діє далі, свідомий, що це конституційна свобода слова і друку. Верховний Суд рішив два роки тому, що навіть спалення американського державного прапора не є злочином, бо це, мовляв, один із способів вислову свобідної думки. Тепер іде війна, проте, не перевелися в Америці групи й одиниці, які ворожі цій війні, за яку розпинається Президент. Але ані в Конґресі, ані в Білому Домі нікому й на думці нема, щоб обмежувати свободу преси. Цей останній виступ Міхаїла Ґорбачова є ще одним доказом, що Ґорбачов — малий чоловік, що він не розуміє „абв" демократії, про яку раз-у-раз деклямує, і що він не признає навіть посередньої критики, коли преса правдиво інформує про такі дії урядових чинників (у даному випадку ганебна поведінка армії у Вільнюсі), що її він, Ґорбачов, хотів би промовчати або подати у пофальшованій офіційній версії. Ця офіційна версія твердить, що совєтська армія у Вільнюсі була „спровокована", бо литовські самостійники „перші стріляли" до вояків. Ясно, що ніхто у світі у це не повірив і не повірили самі совєтські громадяни.

Гнів Ґорбачова і постанова Верховного Совєта не були викликані українською чи іншою національною пресою, а пресою російською, і цензура, яку заведуть (або вже завели), буде стосуватись у першу чергу преси загальносоюзної. У практиці це означає мобілізування проти Ґорбачова обуреної цим усієї російської інтеліґентської верстви. Від зорієнтованих осіб, які в останніх тижнях приїздили до Ню Йорку, можна було почути вістки, що Ґорбачова покинули вже всі найкращі дорадники й прибічники з доби, коли він ще потурав демократизації, погоджувався на скреслення із совєтської конституції точки про монополь Комуністичної партії і не перешкоджував самостійницьким рухам сателітських країн. Чули ми, що втеча Едуарда Шеварднадзе з уряду сталася тому, що він почував себе осамітненим в гурті слухняних Ґорбачову апаратчиків.

Кожна акція спричинює реакцію, і в даному випадку можна сподіватися, що скасування свободи друку не минеться без спротиву громадськости. Ґорбачов сам відкрив ще один фронт — проти себе самого. Дивна людина, яка не має вичуття, яке діпо пошкодить йому. Це ще одна причина невідхильного похолодіння відносин між Ґорбачовим та демократичним Заходом.

Михайло Кучер

ЧОРНОБИЛЬСЬКА КАТАСТРОФА І КОМІТЕТ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Фахівці Воєнно-медичної служби (ВМС) в совєтах, починаючи з травня 1980 року, робили самостійні, незалежні від Міністерства здоров'я СССР досліди і, проаналізувавши їх, вони прийшли до таких висновків:

Розмір і характер радіяційного забруднення свідчить про загрозу дуже тяжких наслідків чорнобильської катастрофи. Радіоактивні частинки розповсюдились у всіх напрямках на великі віддалі. Рішаюче значення в забрудненні місцевости на протязі довшого часу мали радіозоти церція, ніобія, цірконія, теллура, неодіма, нептунія, рутенія, лантана, цезія, а в наслідках транс-уранових елементів з їжею і водою інґаляторно (вдихуючи) і крізь шкіру, вони постійно входять в організм людини.

Всупереч офіційній версії Міністерства здоров'я (Мінздрав — Москва), фахівці Воєнно-медичної служби КҐБ вважають, що не йодина і цезій є основними руйнуючими чинниками для людини (для щитовидної залози), а й цілий комплекс радіонуклідів. Міністерство здоров'я вважає, що вклад цього комплексу у формування проміневого навантаження незначний. Згідно ж із даними ВМС 1980 року той „вклад" складав 80 відсотків дози радіяції, що її отримало населення у наступні роки — 50-70%. Це означає, що Міністерство здоров'я СССР свідомо зменшувало дозу радіяції. Міністерство здоров'я твердило, що поскільки дози опромінення районів, сусідніх до Чорнобиля, невеликі, то на них можна не звертати уваги. Але фахівці ВМС—КҐБ України переконані, що і малі дози опромінення приводять до порушень в організмі людини.

Міністерство здоров'я в Москві безвідповідально твердило, що коефіцієнт складеного впливу іонізованого промінювання і тяжких металів рівняється 1,3. Але фахівці ВМС довели, що навіть складна дія тільки зовнішнього і внутрішнього опромінення дає значно більший коефіцієнт. Міністерство здоров'я заявило; короткотривалі ізотопи не є небезпечні і тому враховувати їх нема потреби, а фахівці ВМС вважають, що формування проміневого навантаження обов'язково треба враховувати, бо вони при розпаді дають високоенерґетичні частини і складають великі дози опромінення.

Згідно з думкою ВМС—КҐБ України, „35-берна" концепція, офіційно прийнята Міністерством здоров'я — Москва, науково помилкова і потенційно небезпечна, та ще й дезінформує населення, наукові кола і уряд.

В наслідок Чорнобильської катастрофи радіоактивному зараженню підлягли частини територій трьох республік: України, Білорусії та РСФСР (Росія), з населенням понад п'яти мільйонів осіб. Україна — 1млн. 800 тисяч осіб, Білорусія — 2 млн. 400 тисяч осіб та РСФСР — один мільйон осіб.

Радіактивно забруднені області РСФСР: Брянська, Калузька, Тульська, Орловська, Курська, Смоленська, Липецька і Тамбовська.

В Україні радіоактивно забруджені такі області: Житомирська, Київська, Рівенська, Чернігівська, Черкаська і Вінницька. В Білорусії — Гомельська, Могилевська, Брестська, Мінська, Гроденська області. Крім того наслідки Чорнобильської катастрофи помітні в Прибалтиці, Краснодарському краї і в районі Сухумі.

Воєнно-медична служба КҐБ України виявила злочинність Центру — Міністерства здоров'я СССР, і не тільки виявила, але ця служба внесла свій вклад у ліквідацію наслідків Чорнобильської катастрофи. Рівнобіжно з медичними-біологічними дослідами, вчені ВМС-КҐБ України шукали ефективних засобів і методів, нетоксичних засобів для лікування хворих від радіяції. І така метода була знайдена. Ще 1979 року в Інституті проблем онкології АН УССР практиковано примінення гемосорбції при радіяційних захворуваннях. Авторами методики були Л. Пінчук, В. Ніколаїв, П. Стрелко. Їх нагороджено державними преміями СССР. Після того Москва припинила практичне застосування згаданої методи. Сталося так, що Воєнно-медичний шпиталь КҐБ УССР не підлягав Третьому управлінню Міністерства здоров'я в Москві і продовжував практикувати заборонену Москвою методу. Коли у травні 1986 року у шпиталь КҐБ почали поступати співробітники того

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про телевізійну війну

Чи справді здаєте собі ясно з того справу, дорогі читачі, коли тепер ранком відкриваєте очі, що ми є всі свідками ще однієї війни?

Скільки вже їх довелося нам пережити? Одним — дві-три, а декому вже п'ять. Тільки наші наймолодші покоління були щасливі, що досі у їхньому житті слово „війна" та звуки вибухів і стрілів були лише на телевізійному екрані.

Саме, однак, цей телевізійний екран, що став тепер найтіснішим співучасником нової війни, відбирає її реальність, хоча постійні вістки та знімки вибухів і знищення повинні б сильніше ділати на глядачів. А на ділі глядачам здається, що вони дивляться ще на одну телевізійну програму, яка з вилученням апарату зникає з дійсности та з думки. Зокрема для тих молодих глядачів, що самі не пережили ніякого жахіття війни, — все це видається більш-менш вдалою „воєнною драмою", якої вони ніяк не лучать з дійсністю. Чи добре воно? — замислюються психологи і подають нам дуже різні висновки... знову ж таки на телевізійній програмі.

Як воно, однак, не було б, того вже ніхто не змінить, що від середи 16-го січня, точніше — від 7-ої години вечора, кілька днів усі ми сиділи при відкритих телевізорах, немов прикріплені до них самоліпкою, і вдивлялися в перші картини із фронту та слухали — слухали без перерви телевізійних журналістів, які втяли не абияку штуку, тримаючи нас усіх в напрузі, не зважаючи на те, що мали дуже а дуже мало нового, що сказати б. І тут я мушу признати, що вперше подивляла тих телевізійних журналістів, в яких не було досить вісток, щоб постійно інформувати слухачів і глядачів, а мусіли якось заповнити час, бо на екрані мовчати не можна. Хто добре слідкував за тим, що відбулося перед нашими очима у перші дні війни, то мусів зауважити, як усім добре відомі американські журналісти нагинали кожну вістку з поля бою на різні сторони, як заповняли час пустими опитуваннями принагідних осіб на вулицях чи в домах ЗСА, як коментували або покликалися на політичних чи військових знавців, щоб аналізувати те, що сталося. Скільки в тому було неправди, скільки промовчування, — ми, із-за гострої цензури, ніколи не довідаємося. Але сам той факт зробив початок цієї нової війни ще більше нереальним видовищем, яке відбувалося перед очима мільйонів людей, що правдоподібно не здавали собі ясно справи, що діється справді.

Для мене, як певно для більшости українців, найяскравішим доказом цієї забріханости на телевізійному екрані була перша промова президента Буша із вибухом війни. Бо чи можна повірити, що здорово думаюча людина, а до того президент країни, буде, позичивши у вовка очей, деклямувати про „оборону прав людських" населення Кувайту, в три дні після того, як у Литві ці людські права так брутально було нарушено — і не думати при тому, що він говорить неправду? І чи можна повірити, щоб більшість слухачів не знали також, що Президент їм говорить неправду?

Все це разом здається якимсь макабричним театральним дійством, що ось-ось закінчиться, і ми з полегшою потиснемо кнопку телевізійного апарату, щоб повернутися до нормального стану.

На жаль, воно так не є, і тепер, у другому тижні війни, коли постійні вістки з воєнної зони вже переривають звичайною програмою, американські глядачі й ціле населення може щойно здасть собі справу, що це не гра, і що забиті „актори" не встануть після неї, щоб піти додому, а що ця людська трагедія — це справжня, поважна і довготривала війна, яка з кожним днем буде менш цікава, але більш прикра у наслідках. Але... цих наслідків на екрані ми напевно вже не побачимо.

О-КА

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

Роман Кухар

З ПРИВОДУ ЮВІЛЕЮ 80-РІЧЧЯ СТ „УКРАЇНА"

На самих початках діяльности Спортового Товариства „Україна" у Львові, в місяцях вересні, жовтні й листопаді 1911 року, організатори українського тіловиховного руху на чолі з його духовним батьком проф. Іваном Боберським ледве чи передбачували такий багатогранний і далекосяглий розвиток, небувалі майбутні успіхи на зовнішньому фронті й питоменну вагу в рідному суспільстві їхнього щасливого задуму, що його впродовж більш як трьох десятиріч здійсняло старше покоління нашого *славного Товариства*.

В різних періодах, а часом водночас, проходила активна праця СТ „Україна" у її складових ланках: важкоатлетичній і легкоатлетичній, у відбиванці (волейбол), в копаному м'ячі (футбол), в гаківці (гокей), в боксі, наколесництві, в шахах і в ділянці стук-пук (пінґ понґ). З гідною подиву енерґією й захопленням кидались у спортові бої з чужинецькими командами наші змагуни різних ланок СТ „України", боролися завзято й по-лицарськи з не завжди лицарськими противниками, бувало, що програвали змагання, та здебільшого виходили з них переможцями. Від найскромніших початків, як от з низин спортових конкуренцій кляс „Б" і „А" в футбольній системі Польщі 1920-их років, виходила наша репрезентативна одинадцятка СТ „України" в 1930-их роках на вершини й перші місця в державній Окружній лізі, щобільш — вигравала змагання з польськими ліговими командами, як „Поґонь" (колишнім мистцем Польщі у футболі), й перемагала у міжнародних гостинних іграх не одну дружину европейської кляси. Подібні трофеї здобувала „Україна" і в іншого роду спортових конкуренціях — у змаганнях за чаші першенства гаківкарів, боксерів, наколесників, шахіс*тів. Дійшло до того, що* гравців СТ „України" (футбольної команди) вибирали між найкращих у репрезентації їхньої округи за довоєнних польських часів, чи під час німецької або ж першої совєтської окупації Західньої України після 1939 року.

Коли спитати з 80-річної перспективи заснування СТ „Україна", які вартості крім престижевих в українському спорті внесло в життя батьківщини наше прославлене Товариство, то в першу чергу слід буде відзначити ось які емоційні моменти: в міжвоєнних роках (1920-1939) за умов упадку національної державности після визвольних змагань, СТ „Україна" створила подекуди ілюзорну атмосферу підметности українського фактору в відносинах поневоленого народу до чужого зовнішнього світу. В обставинах мирного спілкування на спортових грищах можливо було українцям змагатися з представниками неприхильного до них світу за безкарний вияв свого кращого, хай тільки фізичного „я", з чого виникало власне переконання про свою національну вартість, яку заперечували нам окупанти в політичному розумінні. Факт української фізичної справности підносив морально політично гноблений нарід, впевняючи його про вірність засади: „*у* здоровому тілі — здорова душа". Цей етос фізично оздоровчого національного процесу поширювався все міцнішим спортовим рухом у наших народних масах, особливо серед молоді, що знаходила на полях ігрищ конструктивний прояв своєї юної снаги. Після заборони польськими органами влади українських патріотичних організацій молоді, як „Січ", „Сокіл", „Пласт", — СТ „Україна" й інші подібні наші спортові товариства в рамках спортової структури в Польщі, як „Сян", „Скала", „Степ" тощо, включно з широкосуспільною організацією „Лугу" (з головно ремісничо-селянським членством) та студентськими спортовими товариствами „УССК", „КЛК" (Карпатський Лещатарський Клюб), — були єдиним засобом плекання поза школою фізичної справности в колі рідної молоді. Зрештою, залишалась хіба тільки політично-фізична дія в підпіллі УВО чи згодом ОУН, куди всеодно проникала наша молодь у пошуках найкращого себевияву. Льояльний статус СТ „України" в Польщі сприяв творенню резервуару здорової сили у рядах української юної громади, що здобула собі досвід змагань до національних цілей, а з успіхів тієї твердої фізичної конфронтації з противниками на спортових грищах виростала в неї віра у власні сили. СТ „Україна" притягала до себе зокрема нашу реміснчу молодь, якій загрожувало в опанованому чужим елементом місті винародовлення. Із другого боку, в підневільній буденщині невідрадного народного побуту того часу, де все кожного дня проходило під знаком ворожого панування на рідній землі, а особливо маркантно нагадували про це переповнені борцями за свободу в'язниці, — недільні змагання СТ „України" належали до святкових подій українського Львова.

Спортовий похід „України" від перемоги до перемоги мав у собі щось із надхнення й поштовху як для крайової молоді, так же і для старшого покоління в напрямку продовжування загальнонаціональних змагань аж до їхнього завершення кінцевою перемогою. Ця спортово-політична асоціяція в рідних душах була дуже проглядною з постави глядачів змагань „України", її постійних болільників. Вони глибоко переживали дію на грищі, захоп-

(Закінчення на стор. 3)

Богдан Певний

ВОНА БУЛА СИМВОЛОМ НЕСКОРЕНОЇ УКРАЇНИ

IV.

Алла разом з Віктором і Плаксієм оформила в Києві два ресторани — „Полтава" і „Вітряк". Алла з Віктором присвятила одинадцять років праці монументальному мистецтву. Вони виїздили на монументально-декоративні праці до Донецька, Жданова, Краснодару. Разом з Галиною Зубченко, Григорієм Синицею і Генадієм Марченком працювали над мистецьким оформленням школи число 47 у Донецьку (1965-1966), з Валентином Смирновим створили монументальне панно „Прапор перемоги" для музею Молода ґвардія в Краснодоні (1968-1970) та інші. Увесь цей час кругом них партократи створювали пригноблюючу атмосферу, переслідували, називали антирадянщиками . У Краснодоні Алла була змушена відмовитися від авторства монументальної праці, щоб не зашкодити Зарецькому. З другого боку Зарецькому пропонували розлучитися з Аллою, якщо він хоче мати успіх в мистецтві. У літі 1970 року Алла виконала свою останню монументальну працю в школі села Гельм'язова на Черкащині. Сталося неочікуване.

Вечором, напередодні 28-го листопада 1970 року, до Алли і Віктора у Києві зайшли у відвідини приятелі. Розмовляли, пили чай. Дехто пішов раніше, інші забарилися і лишилися ночувати. Алла мала намір наступного дня зранку поїхати до Василькова, віддаленого приблизно на 60 кілометрів від Києва, відвідати самотнього Вікторового батька. Тому, попрощавши товариство раніше, пішла на спочинок. Старший Зарецький обіцяв їй подарувати швацьку машину своєї покійної жінки Марії. Віктор ще довго сидів з гістьми й усі вони пізно лягли спати; вони чули, як Алла зранку збиралася і, відходячи, затріснула за собою двері.

Падав сніг, було зимно і вологo. Того дня вечором Алла не повернулася додому. Віктор здогадувався, що вона заночувала у батька. Але наступного дня вона також не прийшла. Занепокоєний Віктор вислав телеграму з наперед заплаченою відповіддю.

„Адресат відсутній", — повідомляла відповідь.

Віктор поважно схвилювався і квапливо пізнім автобусом поспішив до Василькова. Під час подорожі стався нещасливий випадок — авто, повне п'яниць, в'їхало у Вікторовий автобус. Розбите віконне скло покалічило йому руки і обличчя. Нарешті пізно вночі він добрався до Василькова. Батькова хата була зачинена. Світло погашене. Панувала глибока тиша. На ще свіжому снігу були помітні сліди листоноші. Стукав у двері, заглядав у хату крізь вікна. У хаті нікого не було.

Віктор вирішив звернутися за допомогою до міліції. Повернувшись разом з міліціонером, обійшов хату. Вони стукали, але зламати двері не відважилися. Міліціонер порадив Вікторові прийти наступного дня. Він не пригадував як, але був уже ранок, коли добрався додому в Київ. Не спав три ночі, млів від утоми. У Києві Віктор ще зайшов до Надії Світличної і просив її поїхати до Василькова. Сам цього зробити уже не міг — був виснажений докраю.

Ще того ж дня міліція несподівано арештувала Віктора, звинувачуючи в убивстві Алли, — мовляв, вона сама, вмираючи, це виявила. Його взяли в авто і повезли на допити, спочатку до Василькова, а згодом до Фастова, де показали тіло мертвого батька. Увесь цей час допитували про відносини між Аллою і свекром, нав'язуючи здогад, що, якщо не Віктор, то старий Зарецький убив невістку. Мабуть зробив він це не в пориві короткотривалого нервового збудження, а заздалегідь підготувавши і розрахувавши все до подробиць. На це вказували обставини і було відомо, що у старого Зарецького, людини похилого віку, якому за рік перед тим померла дружина, у зв'язку з тим траплялися психічні розлади. Він прийшов до пам'яті і буцімто покінчив з собою, зрозумівши, що скоїв. Його знайшли на залізничній колії біля Фастова із відрізаною головою.

Для об'єктивности треба зауважити, що Вікторів батько Іван Антонович Зарецький, за професією бухгальтер, був людиною принциповою, невідкупною, через що йому часто доводилося міняти працю, переїжджати з міста до міста. Працював він по професії при шахтах і фабриках Юзівки, Горлівки, Дніпродзержинська. Був стійким у своїх поглядах і чесним.

Якщо і існували у батька і молодих Зарецьких розбіжні погляди на сім'ю і спосіб життя, навіть якщо вони перейшли у ворожість, то неймовірно, щоб вони послужили мотивом для садистського вбивства. Виконавців загадкової смерти треба шукати де-інде.

У цю страшну хвилину, маючи перед собою несподівану смерть двох найближчих людей, єдиним бажанням Віктора було якнайшвидше відв'язатися від цієї справи. Пізніше буде видніше. Особливо журився він станом свого сина Олексія, якого також затримала міліція. Тому Віктор рішив неопрокидати пропонованої міліцією версії вбивства. Видно, що міліція нетерпеливо на це чекала, бо, видобувши Вікторову мовчазну згоду, негайно звільнила його з Олексієм. Вертаючись у Київ, Віктор занедужав. Викликаний дома лікар дав йому болезаспокійливий засіб. Незабаром прийшла Надія Світлична і розказала свої пережиття.

Коли вона з Сверстюком і Олександром Сергієнком приїхала у Васильків, то відразу почала вимагати від міліції, щоб та відкрила хату Зарецького. Міліція погодилася на це неохоче. В хаті було прибрано, хідники були свіжо постелені, віконниці загвинчені. Ніде нікого не було. Оглянувши все дуже побіжно, міліціонери заявили, що нічого підозрілого не бачать. Льох у сінях відчинила міліція тільки після наполягань Надії Світличної. В льоху, головою донизу, зі слідами боротьби на обличчі лежала забита Алла. У неї, ударом важкого предмета в тім'я, імовірно молотка, був пробитий череп. Вдягнена вона була дивно — у перуці, чиїйсь білизні, якійсь кофті. Видно, її тіло вкинено в льох після вбивства і, якщо вбивство було доконане в хаті, то сліди крови були ретельно вичищені.

Слідчий міліції, який вів справу, поводився підозріло, — він допитувався Сверстюка, про якого ніби раніше нічого не чув, як це так, що його статті потрапляють за кордон. Взагалі, слідство ведено не для виявлення злочину, а для звинувачення тих, які пробували помогти. Характерним є те, що коли Алла ще лежала забита в льоху, то в Київському науково-дослідному інституті працівник обкому партії говорив перед колективом, мовляв, „націоналісти" змінили тепер тактику і організують зустрічі по хатах і майстенях мистців, називаючи помешкання скульптора ІванаГончара і Алли. Цікаво і те, що того ж 1970 року, коли сусідка молодих Зарецьких виїздила до Ізраїля, то призналася, що вона дала згоду ще у 1964 році вставити підслухові прилади, якими мали стежити за розмовами у їхньому помешкані. Значить помешкання Зарецьких було під наглядом органів КҐБ вже шість літ. Після вбивства кудись зникли з хати у Василькові Аллині листи.

Вже 5-го грудня 1970 року в Ню Йорку знали про наглу смерть Алли. Хоч відразу не було достовірних відомостей про причини і місце смерти Алли Горської, інтуїтивно зароджувалася підозра, що це політичне вбивство. Тому не дивно, що у деяких еміґрантських часописах, чулих на біль, появилися переконливі статті про новий наступ і жорстоку розправу реакції на Україні, проявами чого були засуд на довголітнє ув'язнення історика Валентина Мороза і свіже убивство Алли

(Закінчення на стор. 3)

Фестиваль української пісні у Бардієві

Заключна частина 18-го фестивалю української пісні „Маковицька струна" у Бардієві. Соло співають Беата Бегені — лавреатка фестивалю, та Мирон Петрашович. Хором диригує Юліюс Сельчан, оркестрою — шестирічний Мілан Ревіляк.
Світлив Ю. Вашко

Фестиваль української пісні русинів-українців Чехо-Словаччини „Маковицька струна" відбувся у старовинному місті Бардієві (Східня Словаччина) вже 18-ий раз. І на цей раз його головний концерт з-за величезного інтересу глядачів довелося повторити двічі у найбільшому спортивному залі міста, розрахованому на 2000 місць. Квитки на обидва концерти були випродані до останнього місця.

У Фестивалі взяло участь 42 співаки, від шістьох до 70 років, які змагалися у сольо, дуетах і тріо. Самодіяльних співаків супроводжувала професіональна оркестра народних інструментів Пряшівської української студії Словацького радіомовлення під керівництвом Юліюса Сельчана.

Згідно із статутом фестивалю, на ньому кожного року повинні звучати „нові" народні пісні, взяті безпосередньо з народної скарбниці. Це, в основному, пісні русинів-лемків Пряшівщини, хоч бувають і менш відомі загальноукраїнські пісні. Цього року в змаганні „Маковецька струна" прозвучало 35 пісень. Лавреаткою фестивалю стала Беата Бегені, студентка українського відділу Пряшівського педагогічного факультету університету ім. Шафарика. Найбільші симпатії у публіки здобув шестирічний Мілан Ревіляк із піснею „Вандровала блишка" із Бардієва. Під час виконування заключної колективної пісні „Співанковий привіт" (слова М. Гудака, музика А. Крашка) шестирічний музикант диригував цілою оркестрою. Дуже вдалими були виступи братів Замішкових із Якуб'ян, жіноче тріо із Орябини, Анни Дерев'яник та Анни Кузьм'як із села Страняни — всі із Старолюбовнянської округи.

Гостями цьогорічного фестивалю „Маковицька струна" були: соліст із Пряшева Рудольф Смотер та 10-членний колектив професіональних співаків і музикантів „Візерунок", що діє при обласній філармонії в Тернополі. „Візерунок" збагатив програму фестивалю темпераментними західно-українськими піснями і коломийками. Виступав він з синьо-жовтим прапором.

Фестиваль „Маковицька струна" у Бардієві, головним організатором якого був Союз русинів-українців Чехо-Словаччини, ще раз підкреслив, що русини-українці Пряшівщини, які є найзахіднішою галузкою українського народу, люблять і шанують свою рідну пісню, рідну мову і рідну культуру.

Микола Мушинка

З приводу...

(Закінчення зі стор. 2)

любувались успіхом своєї улюбленої дружини й важко відчували її невдачу.

СТ „Україна" повністю заслужила собі на ювілей 80-річчя з часу її оснування та близько 35-річне відзначення її славного існування, аж до вимушеного розв'язання під московсько-совєтським диктатом. Що дозволило СТ „Україні" так довго справно діяти при скромних власних недержавних засобах? Що було спонукою й джерелом її успіхів? На успіхи СТ „Україна" склалось багато причин, між ними розумний і зразковий провід Товариства, надхнений ідеєю „крізь спорт до вищих національних ідеалів". У проводі СТ „Україна", від Матвія Явор ського до С. Конашевича, О. Левицького, Е. Чучмана, В. Блавацького, були такі світочі в нашому суспільно-культурному житті, як Тарас Франко, О. Навроцький, Шепаровичі, Дмитро Паліїв тощо. Комбативний дух членів різних ланок „України", висока свідомість їхнього покликання в національно визначеному спортовому процесі, поруч довершеного опанування їхніх спортових ділянок і дружньої, як один муж, співпраці у змаганнях — причинялись до блискучих перемог наших команд, часто за найгірших умов непрязного чужинецького довкілля. Ясно, що без таких природно обдарованих і вишколених майстрів свого професійного ремесла, як легендарні напасники Кобзяр, Петрів, Лисик раніше, чи згодом неперевершений пробойовик до воріт противника Олександер (Лєньо) Скоцень, знаменитий футбольний „технік" Мікльош І, рекордист в бігу Магоцький І, Ланчук, Богурат, пара залізної оборони Воробець і Скрегота, — у футбольній команді СТ „України", або без агресивної трійки „акробатів на льоді"— Диця, Бучацького, Мариніця в гакікарській дружині, чи без страшних гладіяторів рінгу Пащина, Білого в боксерській ланці, безконкуренційних Бабія і Степаняка в наколесницькій, і Степана Попеля в шаховій ланках, — успіхи СТ „України" були б не такі.

Наприкінці слід згадати хоч декілька із тих завзятих змагунів „України", які з уваги на свій юний вік може й залишалися в тінях славніших ветеранів спільного Товариства, що нагадували Запорізьке побратимство, проте й вони засвідчували їхньою спортовою, щобільш суспільною діяльністю посвяту національній ідеї. Жертвами кривавого енкаведівського терору в 1941 році впали наймолодші члени футбольної команди СТ „Україна" — Тихоліз, Петро Ґнура, Богдан Кузьма; вже на еміграції в Ноймаркті, Німеччина, трагічно загинув Мікльош ІІ в 1945 році. Передчасно помер в Торонто, Канада, активний член ОУН Ярослав Станько з шахової ланки „України", а своїми знаннями, повагою й дипломатичним хистом заповідався він на надійного державного мужа. Абсольвент Академічної гімназії з гакікарської ланки „України" Людомир Посацький, теж активний у підпіллі ОУН, поліг у воєнній хуртовині без сліду.

Гарт і фізична заправа в СТ „Україні" й інших наших спортових товариствах служили згодом юним змагунам в їхніх походах і боротьбі за волю й незалежність України у рядах Української Повстанської Армії й Першої Дивізії Української Національної Армії.

Світлі традиції СТ „Україна" після її ліквідації за другої совєтської окупації Західньої України передані молодшому поколінню, продовжує тепер колишній першун футболу в СССР лавівські „Карпати", що їх очолює славний змагун СТ „Україна" Карло Мікльош.

Козацькому роду — нема переводу!"

Вона була символом...

(Закінчення зі стор. 2)

Горської.

Мабуть розвиток подій і невгасаюче поширення здогадів можливости прямого політичного вбивства в тогочасних совєтських обставинах не були до вподоби відповідальним державним чинникам на Україні. Незабаром в українській пресі на Заході почали появлятися „автентичні інформації" з Києва, що Аллу вбив її свекор, „одержимий маніякальною ідеєю". Цікаво, що приблизно в той сам час, коли Заходові, так як і Вікторові Зарецькому, пропоновано повірити у офіційний варіянт розв'язки цієї кримінальної справи, до Львова приїхав заступник прокурора Київської області, викликав на допит правозахисника Івана Геля і загрозив йому суворим покаранням за начебто розповсюдження ним наклепницьких чуток про вбивство Алли за її ідейні переконання.

Похорон Алли призначено на п'ятницю 4-го грудня. Зеновія Франко, внучка Івана Франка, використовуючи свої зв'язки і впливи, зуміла дістати дозвіл поховати тіло Алли на престижевому Байковому кладовищі у Києві. На цей день приїхало багато близьких людей, друзів і шанувальників Алли, що бажали попрощати її особисто. Одначе, несподівано, начебто в користь слідства, похорон перенесено на понеділок 7-го грудня з Байкового цвинтаря на новостворений цвинтар на пустирі за містом у Беркові. До тіла Алли не допустили нікого, крім найближчих, тому ніхто не бачив її мертвою. Одягли її в національний одяг. Після зложення тіла у дубову труну, зроблену на студії Довженка для зйомок фільму про Івана Котляревського, яку дістав прибитий горем Алли батько, ніхто труну не відкрив. Заборону пояснювали тим, що від дня смерти минав десятий день. До майстерні Алли на вулиці Філатова, де зібралися люди, привезли труну лише на 15 хвилин до від'їзду на цвинтар. При чому не дозволили хоч на кілька хвилин занести її у майстерню, ані не дозволили по дорозі на цвинтар занести труну на помешкання Алли на вулиці Рєпіна, як це за похоронним звичаєм водиться на Україні. Жалібну дорогу скрізь супроводили міліцейські шпалери. Танюкові, який приїхав з Москви, невідомий радив телефоном на похорон не приходити. Згодом за участь у похороні Сергієнко був звільнений з праці, а Гель одержав нагану.

Отож останнє прощання з Аллою в майстерні, де була організована перша персональна її виставка, — бо при житті вона її не мала, — силою обставин було символічним. Вся кімната була у вишивках, квітах, калині та барвінку. Горіли свічки у трийніжних свічниках. У центрі кімнати висів автопортрет Алли, обрамлений терновим вінком з калиною. Під автопортретом видно написаний золотими літерами напис:

„Світлим добрим духом вона пройшла між нами з вірністю Неофіта, що раптом знайшов землю і віру предків. Слава людині-художниці, що була для нас втіленням мужности, сумління і рідкісної відданости людям!"

Труну бігцем перевезли з-під майстерні на заміський цвинтар, де все таки, помимо усіх перешкод, зібралося біля двох сотень осіб. Спочатку була промова від Спілки художників. У її загальних фразах у якійсь мірі було обіцяне посмертне поновлення Алли у членстві. Офіційний представник Спілки хотів на цьому закінчити похоронні виступи, однак цього не дали йому зробити. Хоч не всі з бажаючих могли заняти слово, в ім'я друзів Покійної виступило аж четверо промовців „мічених і приречених": прощальні слова сказав Сергієнко, некролог зачитав Сверстюк, присвячений Аллі вірш виголосив Стус і від львів'ян прощав Гель. Хор „Гомін" проспівав шість пісень, у тому спеціяльно для Алли написаний його диригентом Леопольдом Ященком „Реквієм". Труну спускали на вишиваних рушниках.

Після похорону зібрались у Василя Стуса — поета, який згодом загинув з рук тих з КГБ убивць, що й Алла Горська, — Людмила Семикіна, Сверстюк, Світличний, Дзюба. Скульптор Алла Забой запропонувала надмогильний пам'ятник з трьох пілонів і чашею-жертовником на ланцюгах. Всі погодилися, що обов'язково мусить бути кущ живої калини. Мені невідомо, чи цвіте червона калина на могилі Алли, але не дають спокою думки, що у двадцяту річницю від її смерти треба почати працю над відновлення „Шевченківського вітражу" в Київському університеті, як символу невсипущої боротьби за Шевченків заповіт Алли Горської і її покоління шестидесятників.

Чорнобильська...

(Закінчення зі стор. 2)

ж КГБ, які працювали при ліквідації катастрофи в Чорнобилі, то для їх лікування вживано гемо і ентеросорбцію.

Міністер здоров'я СССР Чазов, Ільїн і Всесоюзний науковий центр радіяційної медицини вважали наслідки українського лікування добрими. І тут не обійшлося без сумнозвісного совєтського „але". У квітні 1986 року начальник МВС-КГБ України М. Захараш звернувся до урядової комісії, щоб Інститут біофізики МЗ СССР не перешкоджав працювати фахівцям цинталю. Для цього також було потрібне втручання голови КГБ УССР Ю. Петрова. Тільки тоді справу вирішено позитивно. Але все таки з квітня по червень 1986 року сорбентами лікували тільки робітників КГБ.

1989 року з 300 так званих „фахівців-атомщиків", які працювали на ЧАЕС, померло 70 осіб. Тоді лікарі ВМС КГБ запропонували свою допомогу. Курс лікування пройшли 200 осіб, але й досі Москва заперечує ефективність лікування Воєнно-медичної служби в Україні. Очевидно, ідея трохи незвичайна — КГБ по стороні потерпілих, по стороні народу. Але факти заперечити нелегко, хоч всі пам'ятаємо звірства „доблесних чекістів..."

Екзекутива УНСоюзу...

(Закінчення зі стор. 1)

теж підшукуванням молодих професіоналістів до праці з УНСоюзі.

Звіт У. Дячук

Свій обширний звіт започаткувала головний предсідник У. Дячук поданням статистичних даних про організаційну діяльність в минулому році, в якому приєднано 1,601 члена на загальну суму забезпечення 9,432,000 дол.

Щодо числа нових членів, перше місце знову закріпила за собою Філядельфійська Округа, зорганізувавши 215 членів, забезпечених на 1,537,000 дол. Далі слідують Чикаго (118 нових членів), Ню Йорк (113), Піттсбург (100) і Дітройт (89). У виконанні назначених квот на першому місці є Округа Трой-Олбані (144% із 79 членами), а далі Шамокін (100%), Піттсбург (100%) Філядельфія (98%), Торонто і Монтреаль (по 78%).

В Канаді всі чотири Округи приєднали 149 нових членів: Торонто — 70, Монтреаль — 39, Ніягара (21) і Вінніпеґ (19), на загальну суму забезпечення 952,000 дол. Квоту в Канаді виконано на 66%.

Серед індивідуальних організаторів далеко всіх позаду залишив М. Кігічак з 496-го Відділу в Сієтлі. Ваш. з 206 новими членами, майже виключно новобрибулими імігрантами з України. Далі слідують головний контролер Василь Пастушок (231-ий Відділ) —45, М. Турко (63-ій Відділ) — 40, І. Пригода (200-ий Відділ) — 29, В. Варшона (266-ий Відділ) і В. Дідюк (401-ий, 402-ий і 416-ий Відділи) — по 24, Маргарета Гентош (305-ий Відділ) — 23, Йосип Чабан (247-ий Відділ) — 21 а далі 34 організатори від 19 до 10 членів, 50 організаторів між дев'ять і п'ять членів і 207 — чотири члена і менше. У загальному, із 396-ох Відділів, 244 приєднали нових членів в 1990 році.

Щодо видавництва „Свободи", головний предсідник сказала, що розглядається можливості закупу нових, більш модерних компютерів для друкарні.

У. Дячук також поінформувала, що ред. Марта Коломиєць 12-го січня відлетіла до Києва та почала робити заходи для відкриття пресового Бюра УНСоюзу в столиці України.

Звітуючи про працю відділу братської діяльности, У. Дячук подала ряд акцій, якими займається його координатор Андрій Воробець: обрання фратерналіста року, наладнання листування з молодими людьми в Україні, висилка святочних побажань українським воякам, що служать в американських і канадських військових з'єднаннях, влаштування святомиколаївських зустрічей для дітвори, участь у фестивалях, конкурсі есеїв і афішів, плянування зустрічі стипендистів УНСоюзу на Союзівці, влаштування Дня Батька на цій же оселі та деякі інші акції, які є в стадії плянування.

Союзівка мала відносно добрий сезон, було більше прибутків, але й зросли видатки, зокрема кошти забезпечення, які майже подвоїлися.

Нова дирекція корпорації Будівлі УНСоюзу оформилась в такому складі: У. Дячук — голова, В. Сохан — заступник голови, О. Благітка — секретар і касир. Головний предсідник інформувала ще коротко про праці Бюра УНС у Вашингтоні, про постійні переговори з консультантом в справах життьового забезпечення Робертом Куком, про посилення заходів активізування молодших віком людей по відділах УНСоюзу, як теж пошукування за професійними продавцями забезпечення, про стан збірки на Фонд Відродження України — УНС, який вже переступив 160,000 дол. і гроші для якого постійно напливають 3 фонду досі виплачено біля 23,000 дол., в тому 15,000 дол. на Фундацію для демократії, яка сприяє лібералізаційним процесам в СССР, в тому й Україні, на Фундацію „Сейбер", яка займається доставою книжок в Україну тощо. У. Дячук ствердила, що напливають просьби і з України, і з діяспори на уділення допомоги і ці просьби розглядає Екзекутива дуже уважно.

Над кожним звітом відбулася коротка дискусія і їх відтак затверджено.

У кінцевій фазі нарад Екзекутива встановила дивіденди на 1991 рік в сумі 1.2 міл. дол., що будуть виплачені усім членам, які мають життєве забезпечення в УНСоюзі. Прийнято організаційний плян на 1991 рік, який намічує зорганізування 2,000 нових членів, забезпечених на 10 міл. дол. Рішено уділити стипендійну допомогу д-рові Олегові Гаврилишинові, економістові з Вашінгтону, в сумі 10,000 дол. на видання економічного підручника для України і на виготовлення економічного словника в українській мові. Признано дотацію в сумі 2,000 дол. для Шкільної Ради на видання однотомової „Історії України" М. Грушевського, на яку є тепер великий попит в Україні. Екзекутива також полагодила позитивно прохання про финансову допомогу від деяких мистецьких і спортових груп, які плянують поїздку в Україну.

Наступні наради Екзекутиви відбудуться 20-го квітня, а наради Головного Уряду 20-25-го травня на Союзівці.

Після вичерпання порядку нарад У. Дячук закрила їх, подякувавши всім присутнім за участь.

ДО ЦЬОГО ЧАСУ УРЯД ЗСА ігнорував противоєнні демонстрації, включно з тими, що відбувалися через дорогу від Білого Дому. Одначе коли останніми днями віцепрезидент Ден Квейл відвідав три військові бази то вперше публічно згадав про ці демонстрації та тих, що їх влаштовують. Правда він не висловлювався в такій принижуючо-образливій формі, як це робив колись віцепрезидент Спіро Егню, коли критикував антивоєнні демонстрації в'єтнамської війни. Віцепрезидент Д. Квейл заявив членам американських збройних сил і їхнім родинам, розміщеним у військових базах місцевостей Джексонвілл, Фла., Фаєтвілл, П.К., та Норфок, Ва., що противоєнні демонстрації є „одною з менш інспіруючих сцен, зокрема в час теперішніх конкретних воєнних акцій", та до великої міри перебільшуються засобами масової інформації.

ПРЕЗИДЕНТ З'ЄДНАНИХ Стейтів Америки Джордж Буш розмовляв телефоном з прем'єр-міністром Італії Джуліо Андреотті. Під час розмови, яка тривала понад півгодини, Президент ЗСА підкреслив, що операції американських і союзних військ на Близькому Сході, а зокрема в районі Перської затоки, спрямовані в першу чергу на визволення Кувайту у можливо найкоротшому часі з мінімальними власними стратами в людях. Після того, як Кувайт буде звільнений, треба буде полагодити інші справи на Близькому Сході, зокрема конфлікт між арабами й Ізраїлем та ситуацію в Ливані. Буш запевнив Андреотті, що він буде домагатися від Іраку, щоб він дотримувався Женевської конвенції у справі полонених, бо в противному випадку іракські лідери будуть колись відповідати перед судом як воєнні злочинці. Між полоненими, між іншим, знаходиться один летун італієць.

СТЕНФОРДСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ у Каліфорнії повідомив, що поверне Урядові майже півмільйона долярів, що їх Уряд був призначив на дослідну працю для науковців, які були зужиті на утримання будинків президента університету Доналда Кеннеді та двох інших адміністраторів. Це повідомлення прийшло в наслідок натиску державних установ, що досліджують можливість надмірних цін впродовж останніх десяти років на рахунок дослідної праці в цьому університеті.

ВИСТУПАЮЧИ В СЕРЕДУ, 23-го січня, на пресовій конференції канцлер німецького уряду Гельмут Коль назвав напад іракців на ізраїльську територію актом жорстокого терроризму, який викликає обурення в цілому світі. Г. Коль заповів, що його уряд вже призначив першу рату допомоги Ізраїлеві в сумі 250 міл. марок (166 міл. дол. Крім того канцлер заповів візиту до Ізраїля міністра закордонних справ Німеччини Ганса Дітріха Геншера. Крім того Коль критикував тих своїх земляків, які беруть участь в антиамериканських демонстраціях і мітингах.

ЛЕТУНСТВО ЗСА ПОЧАЛО користуватися другою воєнною базою на турецькій території, заявив кореспондентам представник міністерства закордонних справ Туреччини. Турецька преса повідомила, що на базу покищо прибуло кількадесять військових гелікоптерів типу „Кобра", які озброєні маленькими розривними ракетами і тяжкими скорострілами. Вони дуже допоміжні для наземної армії в наступі. Крім того вони рятують летунів за лінією фронту, літаки яких були зістрілені, або впали з інших причин. Базу будуть використовувати також для постачання військового матеріялу на лінію фронту.

АССОШІЄЙТЕД ПРЕСС підтвердив, що кувайтська інвестиційна компанія признала совєтському „Внєшекономбанку" позичку в сумі одного більйона долярів. Про це повідомило також совєтське пресове аґентство ТАСС. Кувайтська компанія і совєтський банк підписали договір, на підставі якого Совєтський Союз повинен повернути позичку на протязі сімох років. Відсотки від позички мінімально низькі.

Українці...

(Закінчення зі стор. 1)

вже аналізує агресію совєтських військ не лише в Литві, але в Латвії. Він уважає хід подій трагічним для М. Горбачова хоча б з цієї причини, що саме балтійські народи, як самостійні, могли стати знаменитими союзниками Росії, так як Фінляндія, яка затримала свою самостійність. На думку автора події в балтійських краях перекреслили всяку надію, що економічні реформи прийдуть з Москви. Дивлячись на майбутнє проф. Р. Шпорлюк уважає, що з дальшим занепадом совєтської економіки може дійти до ще більш жорстокого розвою подій, як в Польщі у 1981 році. Тому, на його думку, останні події ставлять політику західних держав і ЗСА у відношенні до М. Горбачова у ще глибшу дилему, а проголошення Европейським парляментом стримати економічну допомогу СССР у висоті 1 більйона долярів, це тільки частинна реакція, яка повинна бути доповнена підтримкою демократичних стремлінь народів, поневолених Москвою.

Св. Миколай відвідав 214-ий Відділ „Чорноморська Січ"

Нюарк, Н. Дж. — В суботу, 15-го грудня 1990 року, тут в залі УСВТ „Чорноморська Січ", 214-ий Відділ УНС, „Чорноморська Січ", влаштував святомиколаївську зустріч для дітей членів Відділу та їх друзів. Омелян Твардовський, секретар 214-го Відділу, та Марійка Бокало, керівник програми свята, привітали гостей, а діти обдарували учасників рядом рецитацій і читань віршів, базованих на святомиколаївській темі. Те, що діти вміло виконали програму, свідчить добре про хист директорки програми.

Юнаки і юначки Павлусь Андрушків, Мирослав Биц, Марко і Наталка Гординські, Християн Коціль, Олесь Кудрик, Дануся Луків, Андрійчик Олесницький, Адріян Патковський, Таня Винарчик, Данило Витвицький та інші, гарно виконали свої декламації і рецитації, а янголики Наталя Гординська, Дануся Луків і Таня Винарчик досконало виконали ролі помічників Св. Миколая. До сцени „О хто, хто Миколая любить?" прибув Св. Миколай, говорив поучаючо до дітей і, при допомозі янголят, роздав дітям дарунки.

Присутнім серед гостей був також заступник головного предсідника УНС Нестор Олесницький з дружиною Іванкою.

Андрій Воробець, координатор братської діяльности УНС, відіграв активну ролю в цій зустрічі. Він також приготовив кіоск з інформативними матеріялами про УНС та про членство в УНСоюзі.

Кожна дитина тримала примірник найновішого числа журналу „Веселка" та олівець або перо, як безкоштовні подарунки від Батька-Союзу. понад 50 гостей брало участь, серед них 30 дітей. Особиста подяка належиться Славці Гординській та Ірці Гудзій за добре зорганізований і смачний буфет.

Н. Н.

Св. Миколай серед дітей в Нюарку.

Виставка скульптур Л. Івасютин-Ансон

Ню Гейвен, Конн. (МС). — Стараннями 108-го Відділу СУА відбулася тут від 2-го до 8-го грудня в Осередку Спадщини виставка скульптур Лесі Івасютин-Ансон. Виставлено сім мармурових скульптур, в креації яких любується мисткиня.

Як сама розказує, почала різьбити звірів із карток, з ілюстрацій у книжках. Згодом, коли її зацікавлення в тому напрямі зросло, поїхала на сафарі до Кенії, де мала нагоду побачити їх „Вільне життя". З гумором оповідає про своє захоплення гіпопотамами, нарікаючи, що довго чекала, щоб вони хоч на хвилину вилізли з води. Леся різьбить переважно „великих звірів" (львів, гіпопотамів, тюленів), яким вона приписує людські прикмети — емоції, відчуття. З матеріялу вживає мармур різних кольорів, які вона вміло добирає. Різьбить вона здебільша голови чи торси звірів, які так і стоять на нерізьбленій частині брили мармуру.

Леся Івасютин-Ансон прожила до 1986 року в Ню Йорку. У квітні того ж року переїхала до Коннектікату і живе в прегарній мальовничій околиці на сході цього стейту в місцевості Кілінґворт, де має свою робітню. Мисткиня тепер чимраз менше різьбить звірів, а переходить на абстракні креації, головно в металі. Також пробує свого таланту в олійних картинах.

Мисткиня мало відома серед українського мистецького світу. Натомість добре відома на американському терені. Від 1977 р. брала участь у численних збірних виставках, а також мала індивідуальні. Найбільша з них була в мистецькій ґалерії „Медісон—90" в Ню Йорку в березні 1985 р. Вона дістала багато відзначень, медалів тощо. Її прізвище поміщене в таких публікаціях: „Дікшенері оф Амерікен Скульпторс", „Гу іс гу ін Амерікен Арт", „Де Ворлд гу іс гу оф вімен". В американських часописах чи довідниках про мисткиню часто читаємо „уродженка Німеччини", що може вказувати на її німецьке походження. Та нещодавно попав мені в руки американський часопис „Клінтон Рекордер", де є поміщена довша стаття про мистецькі досягнення Лесі, в якій виразно написано, що батьки Лесі походять з України, а опинилася в Німеччині, втікаючи перед большевиками. Там у таборі в Касселі народилася Леся, яка згодом з батьками виїхала до Америки.

Далі часопис пише, що Леся є активною в Українському житті стейту Коннектикат. Леся Івасютин-Ансон — справді оригінальна, талановита мисткиня. Між українськими різьбарами немає багато таких, щоб творили того роду скульптури. Перед Лесею ще багато творчих літ життя. Бажаємо їй дальшого мистецького росту та професійних успіхів!

Учні з Києва — гості УАКРади

В суботу, 29-го грудня, УАКРада запросила учнів середньої школи Києва, які в тому часі перебували в Рамсоні, Ню Джерзі. Зустріч відбулася в Українському Народному Домі в Ню Йорку, де принагідно перебували гості зі Львова, голова Львівської міської Ради Василь Шпіцер з дружиною Наталією, яких запросив на ту спільну зустріч від УАКРади Роман Данилюк. Він відкрив зустріч та привітав шановних гостей зі Львова Василя і Наталію Шпіцерів, отця Лева з церкви св. Юра, Миколу Турецького від української православної кредитівки і адвоката Базарка з Клівленду, який опікувався В. і Н. Шпіцерами.

При перекусці діти розговорилися, всі говорили чистою українською мовою, хоч вчаться в російській школі. Деякі з них виявили бажання студіювати в Америці, та більшість з них цікавились культурним і громадським життям української еміграції. Зустріч проходила в родинній атмосфері.

По закінченні перекуски Роман Данилюк попросив усіх до спільної знимки і сказав кілька слів від УАК Ради, головно просив київських учнів, щоб вони не соромилися української мови, говорили своєю рідною мовою, яку, на жаль, в Києві ще й тепер мало вживають. Щоб не мали почуття меншевартости, як це дуже часто в Україні буває. Бути українцем це є гордістю, бо Україна є найбагатша країна Европи, має славну історію і тисячолітню культуру. В Україні живуть інші національності і як громадяни України повинні користуватися рівними правами та взаємно толерантністю, творити спільну батьківщину-Україну.

Другим з черги привітав київських учнів В. Шпіцер, який сказав до них коротке слово, запросив їх приїхати до Львова, нав'язати зв'язки з учнівськими товаришами Львова та познайомитись з життям Західньої України, бо радянська преса часом писала неправду про західні області України, і закликав київських учнів вивчати правдиву історію України й наполегливо учитись для добра власного й добра українського народу.

Відтак Р. Данилюк попросив до слова представника української православної кредитівки Миколу Турецького, який привітав достойних гостей зі Львова, київських учнів і вручив всім конвертки з подарунком від кредитівки та сказав кілька слів у дусі національної і релігійної єдности та закликав їх, щоб вони брали приклад від інших народів і країн, в яких також є різні віровизнання, наприклад, в Німеччині, де ніхто від німця не почує, що він є католик чи протестант, а перш усього вони є німці. Ми, українці, повинні так само ставити національну справу, перш за все ми є українці, а наші релігійні практики повинні бути на другому місці. Є засадничі дві справи, яких ми мусимо притримуватись — Бог і Україна.

Наша спільна зустріч закінчилася спільною знимкою, а київські учні виявили бажання побачити католицьку церкву св. Юра, на що о. Лев дуже радо погодився і всі пішли до церкви. Отець Лев привітав їх в церкві та подав коротку історію церкви св. Юра, заявив, що всі написи в церкві є українською мовою і церковні відправи відбуваються тільки українською мовою. Далі о. Лев заявив, що будівництво коштувало п'ять мільйонів дол., які зложили парафіяни церкви св. Юра.

Відтак о. Лев вділив Божого благословення і бажав всім учням найкращих успіхів в науці та щасливого повернення додому.

Учні з Києва під опікою Христини Федун та з представником школи Ленс Фіялкоф, учителем історії, з Рамсон Фейр Гевен від'їхали до Ню Джерзі.

Спонзором київських учнів був Рамсон Ню Джерзі Інтернешенел Едукейшен Форум.

Микола Турецький

Київські школярі в Українському Народному Домі в Ню Йорку.

ВІДІЙШЛИ ● ВІД НАС ●

АНДРІЙ ШПИНДА, член УНС Відд. 481-го Ім. Івана Франка в Карнеґі, Па., помер 5-го грудня 1990 року на 71-му році життя. Нар. 16-го жовтня 1919 року в Польщі. Членом УНС став 1964 року. Залишив у смутку дружину Мері, пасерба Данила Пітуха, троє внуків і три сестри. Похорон відбувся 7-го грудня 1990 року на кат. цвинтарі Св. Тройці в Коллір Твп.

Вічна Йому Пам'ять!

Гелен Возняк, секр.

ТЕТЯНА ПЕТРИЧЕНКО, член УНС Відд. 156-го Ім. Тараса Шевченка в Брукгейвен, Па. померла 26-го листопада 1990 року на 53-му році життя. Нар. 1937 року в Києві, Україна. Членом УНС стала 1956 року. Залишила у смутку сестру Ольгу Пітерс, синів Олександра і Андрія мол., дочки Тетяну, Лідію, Марію і Ніну. Похорон відбувся на Юніон Семетері в Наянтик, Конн.

Вічна Їй Пам'ять!

Михайло Новак, секр.

АННА ШИЙКА, член УНС Відд. 99-го Ім. св. Миколая у Вілкс-Берри, Па., померла 2-го листопада 1990 року на 78-му році життя. Нар. 19-го травня 1912 року у Вілкс-Беррі, Па.. Членом УНС стала 1944 року. Залишила у смутку сестер Аґнес Попласкі і Сесилію Цинтак. Похорон відбувся 8-го листопада 1990 р. на цвинтарі Св. Марії в Рідінґ, Па.

Вічна Їй пам'ять!

Мері Валіґун, секр.

МАРІЯ КОЛИСНЯК, член УНС Відд. 370-го „Любов" в Ню Гейвен, Конн., померла 2-го грудня 1990 року на 93-му році життя. Нар. 26-го вересня 1896 року в селі Хартонивці, Заліщики, Зах. Україна. Членом УНС стала 1924 року. Залишив у смутку дочок Лідію Буцяк і Катерину Колисняк, двох внуків Івана і Марка. Похорон відбувся 4-го грудня 1990 року на цвинтарі св. Лаврентія у Вест Гейвен, Конн.

Вічна Їй Пам'ять!

Василь Ґіна, секр.